

Raport dotyczący ochrony praw autorskich i praw pokrewnych oraz innych praw własności intelektualnej w Polsce w latach 2009 – 2011

CZĘŚĆ OGÓLNA – Działania koordynacyjne podejmowane przez MKIDN w zakresie przeciwdziałania naruszeniom praw własności intelektualnej

ZESPÓŁ DO SPRAW PRZECIWDZIAŁANIA NARUSZENIOM PRAWA AUTORSKIEGO I PRAW POKREWNYCH

15 stycznia 2013 r., odbyło posiedzenie Zespołu do Spraw Przeciwdziałania Naruszeniom Prawa Autorskiego i Praw Pokrewnych (zwanego w dalszej części Zespołem). Spotkanie to było bardzo ważne ponieważ po raz pierwszy odbyło się w rozszerzonym składzie. Do Zespołu dołączyli przedstawiciele: Ministra Administracji i Cyfryzacji, Ministra Gospodarki oraz Urzędu Patentowego RP.

Było to pierwsze posiedzenie tego organu po nowelizacji z dnia 03 sierpnia 2012 r. (Monitor Polski z 2012 roku, poz. 66) zarządzenia Nr 83 Prezesa Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2000 r. w sprawie utworzenia Zespołu do Spraw Przeciwdziałania Naruszeniom Prawa Autorskiego i Praw Pokrewnych.¹

Poszerzenie składu Zespołu zostało podyktowane potrzebą stworzenia kompleksowej sieci kontaktów między ekspertami, posiadającymi wiedzę z różnych dziedzin. W założeniu ich praca ma przyczynić się do wzmocnienia skuteczności działań podjętych w obszarze ochrony praw własności intelektualnej. Prace Zespołu będą zmierzać w kierunku określenia tzw. dobrych praktyk. Ponadto dzięki poszerzeniu grona członków resort kultury będzie mógł zebrać bardziej rzetelne informacje oraz dane na temat poziomu naruszeń z zakresu prawa

¹ Dziennik Urzędowy Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski" (Monitor Polski) wydaje Prezes Rady Ministrów przy pomocy Rządowego Centrum Legislacji. Od 1 stycznia 2012 r. Monitor Polski wydawany jest w formie elektronicznej, z zachowaniem kolejności pozycji w danym roku kalendarzowym.
<http://www.monitorpolski.gov.pl/>.

własności intelektualnej. Będzie to możliwe dzięki podjęciu rozmowy z przedstawicielami wydziałów statystycznych istniejących w niektórych urzędach państwowych.

Ponadto, praca w takim składzie ułatwi analizę pomysłów i idei oraz pozwoli tworzyć rozwiązania o charakterze legislacyjnym i pozalegisacyjnym uwzględniające różne punkty widzenia.

Obecnie w skład Zespołu wchodzi:

1) przewodniczący - minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego albo wskazany przez niego sekretarz lub podsekretarz stanu,

2) dwóch wiceprzewodniczących, w randze sekretarza stanu lub podsekretarza stanu, wskazanych odpowiednio przez:

a) ministra właściwego do spraw wewnętrznych,

b) ministra właściwego do spraw informatyzacji,

3) członkowie:

a) w randze sekretarza lub podsekretarza stanu, wskazani po jednym przedstawicielu przez:

- ministra właściwego do spraw finansów publicznych,
- Ministra Sprawiedliwości,
- Szefa Kancelarii Prezesa Rady Ministrów,
- ministra właściwego do spraw zagranicznych,
- ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania,
- ministra właściwego do spraw nauki i szkolnictwa wyższego,
- ministra właściwego do spraw gospodarki,

b) wskazani po jednym przedstawicielu przez:

- Szefa Służby Celnej,
- Komendanta Głównego Straży Granicznej,
- Komendanta Głównego Policji,
- Prezesa Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej,

Ponadto, Przewodniczący Zespołu może zapraszać do udziału w pracach Zespołu przedstawicieli Prokuratora Generalnego, Przewodniczącego Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji, Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, Prezesa Urzędu

Komunikacji Elektronicznej, Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych, Rzecznika Praw Obywatelskich oraz inne osoby, w tym przedstawicieli organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi lub prawami pokrewnymi oraz przedstawicieli samorządnych zrzeszeń, których działalnością jest ochrona praw autorskich oraz praw pokrewnych. Te osoby uczestniczą w pracach Zespołu z głosem doradczym.

Jednocześnie należy dodać, że pomimo niezwołania formalnego posiedzenia Zespołu w roku 2012, stali eksperci rządowi, pracujący w obszarze związanym z ochroną praw własności intelektualnej, spotykali się przy okazji różnych wydarzeń wymieniając na bieżąco spostrzeżenia, wnioski i informacje z zakresu ochrony praw własności intelektualnej, o czym będzie mowa poniżej.

WARSZTATY DOTYCZĄCE REFORMY PRAW WŁASNOŚCI INTELEKTUALNEJ

Na przełomie maja i czerwca 2012 roku w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego odbyły się warsztaty pt. *„Reforma praw własności intelektualnej”*. Celem warsztatów był przegląd obowiązujących w Polsce przepisów w zakresie ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz. U. z 2006 r. Nr 90, poz. 631 z późn. zm.), a następnie wskazanie tych regulacji, które wymagają zmian.²

W warsztatach udział wzięli eksperci społeczni oraz przedstawiciele administracji państwowej. Stronę społeczną reprezentowali wydawcy, producenci, przedstawiciele branży telekomunikacyjnej oraz informatycznej, organizacje zbiorowego zarządzania oraz organizacje pozarządowe. Prace warsztatów w żaden sposób nie miały jednak w zastąpić przewidzianego prawem procesu konsultacji społecznych. Ich pierwowzorem są brytyjskie *taskforces*, których prace zaczynają dopiero proces legislacyjny.

Pierwsze warsztaty odbyły się 8 maja 2012 r. Podczas posiedzenia uczestnicy skupili się głównie na problematyce dotyczącej domeny publicznej.

Drugie warsztaty odbyły się 15 maja 2012 r. Podczas spotkania dyskutowano głównie na temat dozwolonego użytku prywatnego w świecie realnym i wirtualnym, w odniesieniu do różnych pól eksploatacji.

² Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz. U. z 2006 r. Nr 90, poz. 631 z późn. zm.).
http://www.prawoautorskie.gov.pl/modules/download_gallery/dlc.php?file=65&id=1353598164.

Trzecie spotkanie, które odbyło się 22 maja 2012 r. Zostało ono poświęcone takim tematom jak dozwolony użytek publiczny i definiowaniu pojęć – egzemplarza oraz kopii.

Czwarte spotkanie miało miejsce 29 maja 2012 r. Uczestnicy warsztatów rozmawiali wówczas na temat odpowiedzialności cywilnej oraz sankcjach karnych związanych z naruszeniem praw autorskich i praw pokrewnych. Uczestnicy warsztatów poruszyli również temat dotyczący wyznaczenia wyspecjalizowanego sądu, który rozstrzygałby w sprawach z zakresu prawa własności intelektualnej.³

Ostatnie warsztaty odbyły się z 12 czerwca 2012 roku. Wtedy też został przedstawiony projekt dokumentu podsumowującego dotychczasowe prace. Zawiera on także uporządkowane postulaty dotyczące zmian legislacyjnych oraz zabrane do nich komentarze.⁴

ZESPÓŁ DO SPRAW USTALENIA ZASAD UDOSTĘPNIANIA MATERIAŁÓW DRUKOWANYCH NIEWIDOMYM I NIEDOWIDZĄCYM

23 listopada w Genewie zakończyło się posiedzenie 25-tej sesji Komitetu ds. Prawa Autorskiego i Praw Pokrewnych (SCCR) Światowej Organizacji Własności Intelektualnej (WIPO). Komitet skupił się na pracach dotyczących dokumentu, który odnosi się do dozwolonego użytku na rzecz osób z dysfunkcją wzroku i innymi niepełnosprawnościami uniemożliwiającymi zapoznanie się z drukiem.

Po ostatniej, czyli 25-tej, sesji Komitetu w oświadczeniu końcowym delegacja Unii Europejskiej podkreśliła, że celem UE jest zaspokojenie szczególnych potrzeb niewidomych i niedowidzących za pomocą skutecznego i zrównoważonego instrumentu WIPO. Delegacja nie wykluczyła, że projektowany dokument może przybrać postać traktatu.⁵ Ponadto podkreśliła, że finałem tych prac nad ma być osiągnięcie pewności, że osoby ze wskazanymi wyżej dysfunkcjami mają taki dostęp do książek, jak osoby zdrowe.

W Polsce rozpowszechnianie prasy i książek wśród osób z wadami wzroku może następować na zasadzie komercyjnej oraz w ramach dozwolonego użytku przewidzianego

³ Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego w styczniu 2013 r. skierował do Ministra Sprawiedliwości pismo, w którym popiera inicjatywę utworzenia w strukturze polskiego sądownictwa powszechnego specjalnych wydziałów rozpatrujących sprawy z zakresu własności intelektualnej.

⁴ Ostateczna wersja sprawozdania zatytułowanego „Raportu Otwarcia” dostępna jest na stronie: <http://www.prawoautorskie.gov.pl/pages/posts/raport-otwarcia-zostal-przekazany-do-ministerstwa-administracji-i-cyfryzacji-22.php> (tylko wersja polska).

⁵ 16-30 czerwca 2013 roku odbędzie się konferencja dyplomatyczna w Marakeszu. W tym właśnie czasie traktat ma być negocjowany i ostatecznie przyjęty.

w art. 33¹ ustawy o prawie autorskim. Korzystanie w ramach wyjątku może następować jeżeli odnosi się bezpośrednio do upośledzenia, nie ma zarobkowego charakteru i jest podejmowane w rozmiarze wynikającym z natury upośledzenia.

Pomimo istnienia tych regulacji nie więcej niż 5 proc. publikacji występuje w takich formatach, z których osoby niewidome lub niedowidzące mogą faktycznie dziś korzystać. Co więcej, osoby z dysfunkcjami wzroku nie mogą również swobodnie korzystać z pełnej oferty prasowej.

W związku z pracami w WIPO mając na względzie zwiększenie dostępności materiałów drukowanych osobom z dysfunkcjami wzroku Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego w 2012 roku powołał Zespół ds. ustalenia zasad udostępniania materiałów drukowanych niewidomym i niedowidzącym.⁶

Do zadań zespołu należą: zdefiniowanie potrzeb osób niewidomych i niedowidzących w zakresie dostępu do materiałów drukowanych oraz zidentyfikowanie trudności, z jakimi muszą się zmagać osoby z dysfunkcją wzroku. Grupa pracuje również na mechanizmem, dzięki któremu z jednej strony dostęp do materiałów drukowanych dla osób niewidomych będzie łatwiejszy, z drugiej ryzyko naruszenia praw wydawców będzie zminimalizowane. Powołany zespół ma także poszukiwać możliwych źródeł finansowania wytwarzania i dystrybucji formatów dostępnych dla osób niewidomych.

Ponadto członkowie zespołu mają pomóc polskiemu resortowi kultury zebrać dane na temat tego, czy w Polsce zostały stworzone odpowiednie warunki do wdrożenia założeń porozumienia, które zostało zawarte w październiku 2010 roku pod auspicjami Komisji Europejskiej (*Memorandum of Understanding*). Dotyczy ono dostępu do utworów drukowanych dla osób z upośledzeniami uniemożliwiającymi zapoznanie się z drukiem.

Porozumienie to ustaliło również zasady dystrybucji utworów wśród osób niepełnosprawnych na poziomie europejskim, w tym w szczególności ustanowienie sieci zaufanych pośredników, których zadaniem jest identyfikacja beneficjentów, przetwarzanie utworów do bezpiecznych formatów i dystrybucja formatów do beneficjentów.

Na spotkaniach zespołu obecni są reprezentanci wszystkich zainteresowanych stron, m.in. przedstawiciele związków: niewidomych, księgarstwa polskiego i książki polskiej,

⁶ Dziennik Urzędowy Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z 13 grudnia 2012 poz. 81. http://bip.mkidn.gov.pl/media/download_gallery/20121214p-81_Z_Zesp_mat_druk.pdf (wersja polska).

wydawców prasy bibliotek publicznych i akademickich, rządu do spraw osób niepełnosprawnych.

Spotkanie organizacyjne zespołu odbyło się 20 września 2012 roku. Wtedy uczestnicy wstępnie zidentyfikowali problemy, z którymi zmagają się w Polsce osoby niewidome, chcące zapoznać się z drukowanymi materiałami. Wskazali również kłopoty, z jakimi mogą spotkać się wydawcy próbujący ułatwić osobom niewidomym dostęp do publikacji. Ponadto członkowie zespołu poruszyli temat dotyczący możliwości utworzenia w Polsce sieci zaufanych pośredników, którzy w przyszłości mogliby zająć się dystrybucją materiałów w formatach dostępnych dla osób niepełnosprawnych.

8 października 2012 r. odbyło się drugie spotkanie Zespołu ds. ustalenia zasad udostępniania materiałów drukowanych niewidomym i niedowidzącym.

Podczas posiedzenia omówiono istniejące już w Polsce modele udostępniania materiałów drukowanych osobom niewidomym lub niedowidzącym. Przedstawiono modele legalnego udostępniania czasopism osobom z dysfunkcją wzroku oraz legalnego udostępniania osobom niewidomym lub niedowidzącym materiałów drukowanych, które znajdują się w zbiorach bibliotecznych. W trakcie spotkania poruszono również temat związany z funkcjonowaniem podobnych modeli w innych państwach Unii Europejskiej.

Trzecie spotkanie członków zespołu odbyło się 7 listopada 2012 r.

Podczas posiedzenia dyskutowano na temat definicji osoby niewidomej lub niedowidzącej (beneficjent), której byłyby udostępniane cyfrowe kopie utworów oraz zaufanego pośrednika (podmiotu, który zajmowałby się udostępnianiem cyfrowych kopii osobom niewidomym i niedowidzącym).

Za punkt wyjścia do dyskusji posłużyło robocze tłumaczenie definicji beneficjenta oraz zaufanego pośrednika, pochodzące z negocjowanego obecnie w WIPO projektu traktatu regulującego dozwolony użytek na rzecz osób z niepełnosprawnościami uniemożliwiającymi im zapoznanie się z drukiem. Członkowie zespołu w nawiązaniu do dyskutowanych na międzynarodowym forum definicji zastanawiali się, jakie warunki powinien spełniać beneficjent w Polsce; które podmioty mogłyby w Polsce pełnić funkcję zaufanych pośredników oraz jakie obowiązki powinny zostać nałożone na takich pośredników. W czasie posiedzenia padła także sugestia, aby stworzyć specjalny rejestr zaufanych pośredników.

23 stycznia 2013 roku odbyło się czwarte spotkanie członków zespołu. Tym razem głównym tematem spotkania było omówienie istniejących zabezpieczeń technicznych stosowanych przez wydawców w publikacjach elektronicznych oraz jaki ma to wpływ na dostęp czytelników z dysfunkcją narządu wzroku do elektronicznych książek.

FORUM PRAWA AUTORSKIEGO

Forum Prawa Autorskiego (FPA) utworzył Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Członkowie FPA będą dyskutować o zagadnieniach związanych z polską ustawą o prawie autorskim i prawach pokrewnych, jak również tematach dotyczących szeroko pojętego prawa własności intelektualnej. Pierwsze spotkanie przewidziane jest na 27 marca 2013 roku. Wezmą w nim udział reprezentanci środowisk autorów, przemysłów kreatywnych, organizacji zbiorowego zarządzania, biznesu oraz organizacji zajmujących się zagadnieniami społeczeństwa informacyjnego.

W ramach prac FPA mają zostać zaproponowane kierunki zmian legislacyjnych, które wynikają z potrzeby implementacji prawa unijnego. Jednocześnie FPA zajmie się tematami związanymi z dialogiem zainicjowanym przez Komisję Europejską poprzez wydanie Komunikatu w sprawie treści na jednolitym rynku cyfrowym (COM (2012) 789).⁷

W pierwszej kolejności planowane jest podjęcie następujących tematów:

- określenie zasad korzystania z utworów osieroconych i zapewnienia legalnego dostępu do dzieł, których nakład został wyczerpany (dzieła *out-of-commerce*),
- alternatywne źródła finansowania Funduszu Promocji Twórczości (*The Fund for Promotion of Creative Activity*) w miejsce opłat za korzystanie z dzieł znajdujących się w domenie publicznej,
- sposób pełnej implementacji dyrektywy 2006/115/WE w sprawie prawa najmu i użyczenia (*public lending right*) do polskiego porządku prawnego,⁸
- zakres odpowiedzialności karnej w ustawie o prawie autorskim i prawach pokrewnych,

⁷ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2012:0789:FIN:EN:PDF> ,

⁸ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:376:0028:0035:EN:PDF> .

- dyskusja o mechanizmach skutecznego obrotu licencjami, w tym ułatwieniu nabywania praw przez użytkowników praw autorskich i pokrewnych oraz umożliwieniu uprawnionym szybszego uzyskiwania przychodów z prowadzonej działalności w celu łatwiejszego tworzenie legalnej oferty dostępnych dóbr kultury.

KONSULTACJE SPOŁECZNE

W związku z potrzebą przygotowania szczegółowych stanowisk Rządu Polski do dyskusji o przepisach Unii Europejskiej tylko w 2012 r. oraz w 2013 r. MKiDN przeprowadziło i organizuje konsultacje społeczne w sprawach:

- treści na jednolitym rynku cyfrowym,
- udzielania licencji wieloterytorialnych dotyczących praw do utworów muzycznych na potrzeby ich wykorzystywania na internetowym polu eksploatacji na rynku wewnętrznym,
- cywilnych środków egzekwowania praw własności intelektualnej,
- *droit de suite* - prawa twórcy i jego spadkobierców do wynagrodzenia z tytułu kolejnych odsprzedaży oryginałów utworów plastycznych lub muzycznych,
- projektu dyrektywy o zbiorowym zarządzaniu.

INTERNETOWY PORTAL MKiDN O PRAWIE AUTORSKIM

W grudniu 2012 r. Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego uruchomiło portal www.prawoautorskie.gov.pl. Strona w całości poświęcona jest prawu autorskiemu oraz prawu medialnemu. Portal skierowany jest do wszystkich osób, które poszukują w sieci informacji związanych z tą tematyką. Większość publikowanych tu materiałów przyjmie formę komunikatów zawierających najaktualniejsze treści. Ich układ został tak rozplanowany, by zainteresowane osoby mogły na bieżąco śledzić, co dzieje się w prawie autorskim i medialnym w Polsce, Europie oraz na forum międzynarodowym.

Strona zawiera następujące zakładki:

- Dział „Aktualności” – tu będą znajdowały się komunikaty na temat wszelkich wydarzeń związanych z prawem autorskim oraz prawem medialnym. Chodzi jednak o wydarzenia i inicjatywy, które nie są związane z procesem legislacyjnym. Można tu znaleźć także „Przegląd Prasy” dotyczący tej problematyki oraz dział:
- „Obowiązujące Prawo” – zbiór aktów prawa krajowego, unijnego i międzynarodowego w zakresie własności intelektualnej i prawa mediów.
- „Zmiany w Prawie” – to miejsce na komunikaty, które będą dotyczyć zmian legislacyjnych. Komunikaty układają się chronologicznie, dzięki czemu zainteresowana osoba może śledzić proces legislacyjny związany z uchwalaniem wybranej ustawy. Tutaj pojawiają się także informacje na temat przeprowadzanych konsultacji społecznych, zgłoszonych w nich stanowisk i wyników procesu konsultacyjnego.
- „Orzecznictwo” – zbiór orzeczeń, które zostały wydane przez polskie sądy oraz wyroków Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.
- „Zbiorowe Zarządzanie” – tutaj można znaleźć podstawowe informacje na temat organizacji zbiorowego zarządzania oraz zbiór linków do rocznych sprawozdań z prowadzonej działalności, które organizacje opublikowały na swoich stronach. Ponadto znajdują się tu informacje na temat Komisji Prawa Autorskiego (Copyright Commission) oraz arbitrów (zdjęcia plus biogramy).⁹
- „Baza Wiedzy” – na razie znajduje się tu „Słowniczek” oraz zbiór raportów. W przyszłości pojawi się tu także dział FAQ (Najczęściej zadawane pytania). W chwili obecnej w przygotowaniu jest zestaw wybranych pytań, które dotyczą publicznego odtwarzania oraz dozwolonego użytku prywatnego.

SĄD WŁASNOŚCI INTELEKTUALNEJ

⁹ Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz. U. z 2006 r. Nr 90, poz. 631 z późn. zm.); art. 110¹ § 2:

“Do zadań Komisji należy:

- 1) rozpatrywanie spraw o zatwierdzanie i zmianę zatwierdzonych tabel wynagrodzeń za korzystanie z utworów lub przedmiotów praw pokrewnych;
- 2) rozstrzyganie sporów dotyczących stosowania tabel, o których mowa w pkt 1;
- 3) rozstrzyganie sporów związanych z zawarciem umowy, o której mowa w art. 211 ust. 1;
- 4) wskazywanie organizacji właściwej w rozumieniu ustawy, w przypadku, o którym mowa w art. 107;
- 5) rozpatrywanie spraw o odtworzenie akt oraz uzupełnienie lub sprostowanie orzeczenia Komisji;
- 6) rozpatrywanie spraw o wykładnię orzeczenia Komisji.”.

Dostrzegając, że rozwój oraz znaczenie innowacyjności we współczesnych systemach gospodarczych wymaga zapewniania przez państwo odpowiedniego systemu ochrony prawnej dla działalności twórczej i wynalazczej MKiDN ożywiło ideę utworzenia w strukturze krajowego sądownictwa powszechnego specjalnych wydziałów rozpatrujących sprawy z zakresu własności intelektualnej (tzw. sądu własności intelektualnej) kierując do Ministra Sprawiedliwości zaproszenie do dyskusji.

Takie rozwiązanie zapewniłoby wynalazcy oraz twórcy bezpieczeństwo prawne jego wynalazku lub dzieła, a także pomogłoby zharmonizować w skali kraju orzecznictwo z zakresu prawa własności intelektualnej. Ponadto, leży to w interesie wszystkich uczestników obrotu gospodarczego oraz obywateli zainteresowanych dostępem do dób kultury, który odbywałby się w oparciu o jednolite i przewidywalne reguły prawne.

CZĘŚĆ SZCZEGÓŁOWA – Działania służb państwowych podejmowane w zakresie przeciwdziałania naruszeniom praw własności intelektualnej

Straż Graniczna

Straż Graniczna jest organem, który rozpoznaje i zwalcza przestępczość o charakterze granicznym (transgranicznym). Działania Straży Granicznej w zakresie ochrony szeroko rozumianej własności intelektualnej (prawa autorskie i prawa pokrewne oraz prawo własności przemysłowej) dotyczą zwalczania aspektów przemytniczych i związanej z tym działalności (np. sprzedaż na targowiskach), w tym również działalności przestępczej o charakterze zorganizowanym.

Straż Graniczna w latach 2009 – 2012 kontynuowała czynności mające na celu egzekwowanie praw własności intelektualnej. Działania te były podejmowane na terenie całego kraju, ze szczególnym uwzględnieniem stref granicznych oraz targowisk. Dotyczyły one głównie zatrzymań osób i towarów oraz rozpoznawania miejsc produkcji i przemytu.

Postępowania prowadzone przez Straż Graniczną przyniosły wymierne efekty w walce z tego rodzaju przestępczością. W wyniku owych postępowań zabezpieczono przedmioty pochodzące z przestępstw o szacunkowej wartości ponad 10 mln zł.

2009 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.
ponad 6,5 mln zł	ponad 2,7 mln zł	ponad 1 mln zł	ponad 0,3 mln zł

Do najczęściej zatrzymywanych towarów należały: odzież i akcesoria odzieżowe, kosmetyki i wyroby kosmetyczne oraz płyty CD, DVD, BLU-RAY. W dalszej kolejności należy wymienić: narzędzia elektryczne i elektroniczne, akcesoria chemii gospodarczej i farmaceutyki.

Na podstawie statystyk dotyczących ujawnionych przez Straż Graniczną naruszeń praw własności intelektualnej widać tendencję zniżkową. W niektórych rejonach kraju zagrożenie tego typu przestępczością jest stosunkowo niewielkie, a ewentualne przestępstwa występują sporadycznie. Potwierdza to analiza skali zjawiska przekazana przez jednostki organizacyjne Straży Granicznej.

Tendencja zniżkowa dotyczy głównie naruszeń w postaci produkcji i przemytu pirackich płyt z utworami muzycznymi, filmowymi i gramami oraz programami informatycznymi. W dobie rozwoju technologii teleinformatycznych, przekazywanie i odtwarzanie plików multimedialnych przy wykorzystaniu Internetu minimalizuje proceder pirackiego kopiowania (wytwarzania) płyt CD, DVD, BLU-RAY. Powszechny dostęp do sieci internetowej znacznie bowiem zmniejsza zainteresowanie nagraniami pirackimi na nośnikach, co ma swoje przełożenie na ilość ujawnianych pirackich płyt.

Pomimo ogólnej tendencji zniżkowej inaczej należy ocenić przestępcze zjawisko dotyczące obrotu podrabianymi markowymi produktami.

Podobnie jak w latach poprzednich ujawniano dużą liczbę produktów z podrobionymi znakami towarowymi takich firm jak *Adidas*, *Puma*, *Nike* oraz *Chanel*, *Versace*, *Hugo Boss*, *Calvin Klein*. Nielegalny towar, który trafia w dalszym ciągu na polski rynek przede wszystkim z krajów azjatyckich, w analizowanym okresie najczęściej rozprowadzany był w większych aglomeracjach miejskich, zazwyczaj na targowiskach.

We wskazanych ramach czasowych zwrócono również uwagę na naruszania praw własności przemysłowej w ramach tzw. przestępstw akcyzowych, ze szczególnym uwzględnieniem wyrobów tytoniowych. Analiza dotychczas podejmowanych działań wskazuje, iż w kontekście nielegalnej produkcji i obrotu papierosami dochodzi do naruszenia praw własności intelektualnej, które należą do koncernów tytoniowych. Nieuprawnione osoby posługują się bowiem znakiem towarowym zastrzeżonym przez dany koncern. Konsekwencją takich przestępstw jest nie tylko naruszenie przepisów karno – skarbowych (w zakresie przestępstw akcyzowych) lecz również prawa własności przemysłowej.

W analizowanym okresie Straż Graniczna wszczęła **178** postępowań przygotowawczych. Znaczna część tych postępowań została przekazana do prowadzenia innym, uprawnionym do dalszego postępowania organom.

2009 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.
41 postępowań przygotowawczych	75 postępowań przygotowawczych	42 postępowań przygotowawczych	20 postępowań przygotowawczych

Działania w zakresie ochrony własności intelektualnej realizowane były również na targowiskach oraz giełdach towarowych (elektronicznych i samochodowych). Są one podejmowane wspólnie z Policją lub Służbą Celną przy wsparciu przedstawicieli praw.

W związku z organizacją w Polsce Mistrzostw Europy w piłce nożnej EURO 2012, zaistniała konieczność zintensyfikowania działań w zakresie ochrony szeroko rozumianej własności intelektualnej. Pomimo nasilonego ruchu granicznego, a także specjalnego zastrzeżenia praw firm i instytucji organizujących lub biorących udział w organizowaniu i sponsorowaniu turnieju, nie stwierdzono zwiększonej ilości naruszeń praw własności intelektualnej.

Policja

Z posiadanego przez Policję rozpoznania, zagrożenia wynikające z działalności przestępczej dokonywanej na szkodę właścicieli praw autorskich i praw pokrewnych (w zakresie naruszenia praw w dziedzinie muzyki, filmów, książek, telewizji i programów komputerowych) przejawiają się w następujących obszarach:

- produkcja (powielanie) i wprowadzanie do obrotu handlowego nośników z pirackimi utworami,
- nielegalne rozpowszechnianie utworów w Internecie (film, muzyka, książki, programy komputerowe),
- publiczne odtwarzanie, bez zgody właściciela praw autorskich, utworów muzycznych i filmów,
- wykorzystywanie nielegalnego oprogramowania komputerowego w bieżącej działalności gospodarczej,
- kradzież sygnału telewizyjnego poprzez bezprawne publiczne rozpowszechnianie

nadań programów telewizyjnych, podłączanie się do urządzeń odbiorczych telewizji kablowych, współdzielenie sygnału telewizyjnego poprzez sieć Internet (*sharing*),

- sprzedaż bezprawnie skopiowanych książek w punktach kserograficznych.

W wyniku podjętych przez Policję czynności w zwalczaniu przestępczości przeciwko prawom własności intelektualnej w roku **2011** w porównaniu do lat:

- 2010, czyli danych uwzględnionych w nawiasach zwykłych () ,

-2009, czyli danych uwzględnionych w nawiasach kwadratowych []

osiągnięto następujące wyniki dotyczące:

naruszeń praw autorskich w zakresie filmów, gdzie przerwano działalność przestępczą:

- w **109** | (99) | [184] miejscach (punktów kopiowania i sprzedaży, wypożyczalni, hurtowni i producentów);
- **103** | (52) | [39] osób dokonujących przestępstw za pośrednictwem Internetu.

Zabezpieczono:

- **20 688** | (33 089) | [142 512] sztuk płyt CD i DVD;
- **723** | (687) | [2 306] sztuki innych nośników;
- sprzęt służący do nagrywania o wartości **45 393** | (2 200) | [brak danych] zł.

Wstępnie oszacowane przez pokrzywdzonych straty wynoszą około **459 978** | (860 583) | [10 000 000] zł.

W zakresie **naruszeń praw autorskich w dziedzinie fonografii** przerwano działalność przestępczą:

- w **80** | (87) | [142] miejscach oraz **625** | (125) | [69] osób dokonujących przestępstw za pośrednictwem Internetu;

Zabezpieczono:

- **6 387** | (16 842) | [51 982] sztuk płyt CD i DVD;
- **617** | (944) | [2 168] sztuk innych nośników;
- sprzęt służący do nagrywania o wartości **53 100** | (16 400) | [47 000] zł.

Wstępnie oszacowane przez pokrzywdzonych straty wynoszą około **554 903** | (591 452,90) | [1 500 000] zł.

W przypadkach **naruszeń praw autorskich w zakresie oprogramowania komputerowego** przerwano działalność przestępczą:

- w **192** | (222) | [210] miejscach.

Dotyczy to:

- **244** | (172) | [148] osób dokonujących przestępstw za pośrednictwem Internetu.

Ujawniono:

- **315** | (343) | [342] przypadków wykorzystania pirackich programów komputerowych w prowadzonej działalności gospodarczej.

Zabezpieczono:

- z **15 804** | (18 970) | [27 714] szt. płyt CD i DVD;
- **1 051** | (1 091) | [1 211] sztuk innych nośników (HD);
- **1 892** | (602) | [brak danych] sztuki konsol do gier TV oraz
- **995** | (1 548) | [brak danych] sztuk gier TV;
- sprzęt służący do nagrywania o wartości **1 626 388** | (1 019 720) | [380 533] zł.

Wstępnie oszacowane przez pokrzywdzonych straty wynoszą około **12 330 883** | (4 451 578) | [7 500 000] zł.

W przypadkach **nieuprawnionego nadania sygnału telewizyjnego**, przerwano działalność przestępczą:

- w **42** | (54) | [54] miejscach (nielegalnych telewizji kablowych, punktów sprzedaży pirackich dekodów i kart kodowych).

Zabezpieczono - **53** | (41) | [81] sztuki kart kodowych;

- **54** | (97) | [brak danych] dekodów i **40** | (52) | [brak danych] innych elementów elektronicznych;
- sprzęt do programowania kart kodowych o wartości **7 945** | (77 869) | [brak danych] zł.

Wstępnie oszacowane przez pokrzywdzonych straty wynoszą około **80 715** | (43 573) | [110 000] zł.

W przypadkach **nieuprawnionego powielania publikacji książkowych** przerwano działalność przestępczą:

- w **16** | (12) | [17] miejscach (drukarni, wydawnictw i punktów reprograficznych).

Zabezpieczono:

- pirackie książki (w tym e-booki) o wartości **27 235** | (32 000) | [13 945] zł.

W 2011 roku działania Policji pozwoliły na przerwanie działalności przestępczej:

- w **439** | (474) | [607] miejscach (kopiarnie, punkty sprzedaży, wypożyczalnie, hurtownie i producenci) oraz
- **972** | (349) | [256] osób dokonujących przestępstw za pomocą sieci Internet.

W toku wykonanych czynności zabezpieczonych zostało:

- **42 879** | (68 901) | [221 175] sztuk nośników optycznych;
- **2 391** | (2 722) | [5 685] sztuk innych nośników oraz

- sprzęt wykorzystywany do popełniania przestępstw o wartości **1 732 826** | (1 038 320) | [brak danych] zł.

Pokrzywdzeni wstępnie oszacowali swoje straty na kwotę **13 453 714** | (5 979 187) | [20 000 000] zł.

W obszarze naruszeń **praw własności przemysłowej** przerwano działalność przestępczą:

- w **789** | (847) | [958] miejscach (sprzedawców, hurtowni i producentów).

Zabezpieczono:

- podrobione towary o wartości **27 129 333** | (21 477 839) | [19 000 000]zł;
- sprzęt i maszyny do ich produkcji o wartości **1 055 530** | (17 860) | [brak danych] zł.

Przestępczość związana z naruszaniem praw własności intelektualnej				
Rok	Postępowania wszczęte	Postępowania zakończone	Przestępstwa stwierdzone	Przestępstwa wykryte
2009	4768	7269	40956	40215
2010	3577	5856	29498	28865
2011	3824	5018	27841	27258

Zauważalne spadki liczby zabezpieczonych nośników spowodowane są stale zmniejszającą się liczbą osób dokonujących bezpośredniej sprzedaży pirackich produktów na terenie targowisk.

Zmianie ulega również rodzaj zatrzymywanych nośników z danymi. Płyty CD i DVD coraz częściej ustępują miejsca zewnętrznym pamięciom lub dyskom o znacznie większej pojemności. Można przechowywać na nich bardzo duże ilości danych (w tym utworów muzycznych czy filmów). W trakcie dokonywanych przeszukań, zabezpieczane

serwery posiadały niejednokrotnie dyski rzędu kilku terabajtów (wzrost ilości zabezpieczonych innych nośników), co wskazuje, że zabezpieczono znacznie więcej plików bezprawnie rozpowszechnianych, niż w roku poprzednim.

Ponadto dynamiczny rozwój technologii oraz nowych mechanizmów przestępczego działania sprawił, iż znaczna część osób naruszających prawa własności intelektualnej przeniosła swoją nielegalną działalność do Internetu. Tymczasem poszukiwanie materiałów potwierdzających fakt popełnienia przestępstwa w sieci jest zwykle bardzo czasochłonne i wymaga od prowadzących sprawę dużej staranności oraz wiedzy technicznej. Co więcej, w tego typu sprawach wydłużenie czasu prowadzenia postępowań przygotowawczych spowodowane jest także koniecznością powoływania biegłych z zakresu informatyki i uzyskania opinii o mechanizmie przestępczego działania oraz czasu trwania, ilości i sposobów udostępniania plików i innych okolicznościach sprawy.

Dodatkowo trudności w oszacowaniu strat pokrzywdzonych powoduje fakt, że takie straty często mogą być stwierdzone dopiero po zakończeniu postępowania przygotowawczego (szczególnie w przypadkach rozpowszechniania utworów za pośrednictwem Internetu, straty uzależnione mogą być od tzw. pobrań utworów, czy ich czasu rozpowszechniania). Analizując sprawę bezprawnego rozpowszechniania utworów w Internecie, należy zatem uwzględnić czynniki takie, jak: czas trwania przestępstwa, ilość bezprawnie udostępnianych plików, ilość pobrań danego utworu.

W analizowanym okresie znacznie zmalał popyt na fizyczne nośniki optyczne zawierające nielegalne kopie utworów, stąd też i mniejsza ilość zrealizowanych spraw w tym zakresie.

W porównaniu do roku 2010 odnotowany został jednak wzrost liczby wszczętych postępowań w zakresie naruszeń praw własności intelektualnej. Jest to jednak związane z prowadzoną specjalizacją funkcjonariuszy Wydziałów dw. z Przestępczością Gospodarczą jednostek terenowych Policji zajmujących się zwalczaniem przestępczości przeciwko prawom własności intelektualnej.

W odniesieniu do targowisk, szczególnie na wschodnich terenach przygranicznych Unii Europejskiej, Policja na bieżąco współpracuje ze Strażą Graniczną i Służbą Celną Ministerstwa Finansów. Wiele działań wspólnie prowadzonych na terenach przygranicznych targowisk ukierunkowanych jest na ograniczanie naruszeń praw własności intelektualnej.

Na podstawie analiz przeprowadzonych przez jednostki terenowe Policji, w zakresie przeciwdziałania naruszeniom praw własności intelektualnej na targowiskach zlokalizowanych przy zachodniej granicy Polski, należy stwierdzić, że działania Policji są adekwatne do istniejącego zagrożenia. Z powodu spadku popytu (szczególnie u obywateli Niemiec) na nośniki z pirackimi utworami i podrabiane towary w ostatnich latach spadła liczba działań i wszczynanych postępowań przygotowawczych.

W ocenie Policji niektóre tendencje spadkowe w statystykach są także wynikiem częstych ugód zawieranych przez pokrzywdzonych ze sprawcą, przed wszczęciem postępowania procesowego.

Natomiast w obszarze podrabianych farmaceutyków nastąpił zauważalny liczbą wszczętych i zakończonych postępowań. Jest to wynikiem postępującej specjalizacji funkcjonariuszy Policji, a także poprawy współpracy międzynarodowej w tym zakresie. Przykładem tego może być udział Polski w drugiej, trzeciej i czwartej edycji operacji **PANGEA**, skierowanej przeciwko nielegalnemu obrotowi produktami leczniczymi w Internecie.

Przestępczość związana z fałszowaniem wyrobów farmaceutycznych				
ROK	Postępowania wszczęte	Postępowania zakończone	Przestępstwa stwierdzone	Przestępstwa wykryte
2009	346	423	270	204
2010	344	397	585	518
2011	481	448	1042	942

Niemal cały nielegalny rynek obrotu sfałszowanymi produktami leczniczymi znajduje się w Internecie. Przypadki ujawnienia nielegalnego obrotu lekami na targowiskach lub innych punktach handlowych stanowią niewielki udział całości zdarzeń. Dotychczasowe doświadczenia Policji wskazują, iż polskojęzyczne strony oferujące podrobione produkty lecznicze znajdują się poza granicami nie tylko Polski ale również Unii Europejskiej, co stanowi poważne utrudnienie w ustalaniu sprawców tych przestępstw. Na podkreślenie zasługuje fakt, iż w zwalczaniu zjawiska nielegalnego obrotu sfałszowanymi produktami leczniczymi Policja ściśle współpracuje z Głównym Inspektoratem Farmaceutycznym, Głównym Inspektoratem Sanitarnym, a także ze Służbą Celną, Inspekcją Handlową oraz

Inspekcją Weterynaryjną, a także innymi służbami mającymi w swych kompetencjach zwalczanie przestępczości przeciwko prawom własności intelektualnej.

Ponadto, wyraźnie dostrzegalne są zjawiska produkcji i wprowadzania do obrotu handlowego podrobionych: suplementów diety, żywności, zabawek, urządzeń elektrycznych i elektronicznych, części samochodowych, kosmetyków, chemii gospodarczej, obuwia, odzieży, czy nawet drewnianych konstrukcji służących do transportu towarów. Większość, z wymienionych podrabianych produktów może powodować realne zagrożenie dla zdrowia lub życia człowieka.

Zagadnienia związane z przestępczością przeciwko prawom własności intelektualnej zawarte zostały w programach szkoleń dla absolwentów policyjnych szkół wyższych. Szkolenia te organizowane są przez Wyższą Szkołę Policji w Szczytnie, Szkołę Policji w Pile oraz Centrum Szkolenia Policji w Legionowie.

Przykładem takich szkoleń może być międzynarodowe XIV seminarium naukowe pt. „Techniczne Aspekty Przestępczości Teleinformatycznej”, w którym uczestniczyło ponad 200 osób z kraju i zagranicy. Zostało ono zorganizowane przez Wyższą Szkołę Policji w Szczytnie. Za przykład może tutaj posłużyć także międzynarodowa konferencja pt. „Przestępczość intelektualna jako przejaw przestępczości trans granicznej”. Została ona zorganizowana przez Komendę Wojewódzką Policji w Gdańsku. Co więcej, szkolenia specjalistyczne organizują także Wydziały do walki z przestępczością gospodarczą Komend Wojewódzkich Policji. Należy nadmienić, iż we wszelkich inicjatywach związanych ze zwalczaniem szeroko rozumianej przestępczości intelektualnej czynnie uczestniczą przedstawiciele Biura Kryminalnego Komendy Głównej Policji.

Służba Celna

W latach 2009 – 2011 nastąpiło wyraźne zwiększenie efektywności i skuteczności działań Służby Celnej. Dowodem tego są wymierne efekty w postaci zatrzymanych towarów, a także zauważalna zmiana *modus operandi* działania sprawców.

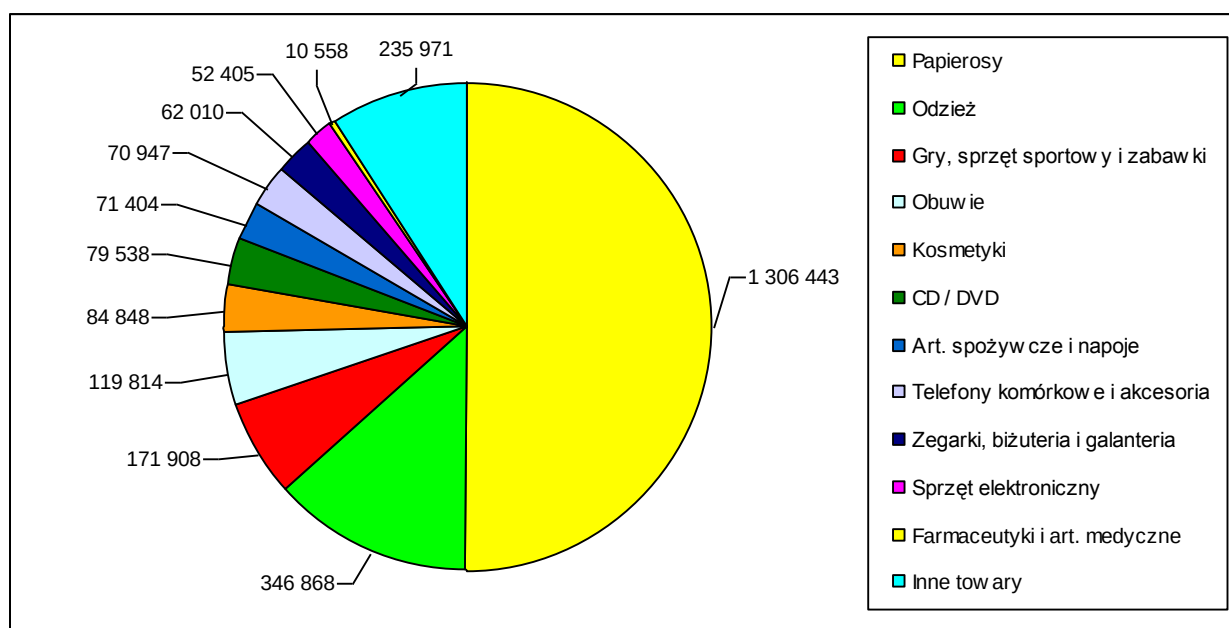
Działania kontrolne prowadzone przez Służbę Celną w latach 2009-2011 przyniosły efekty w postaci **10673** ujawnionych przypadków naruszenia praw własności intelektualnej.

Dokonano zatrzymania ponad **12,4 mln** sztuk różnych towarów, o łącznej wartości przekraczającej **188 mln EUR**.

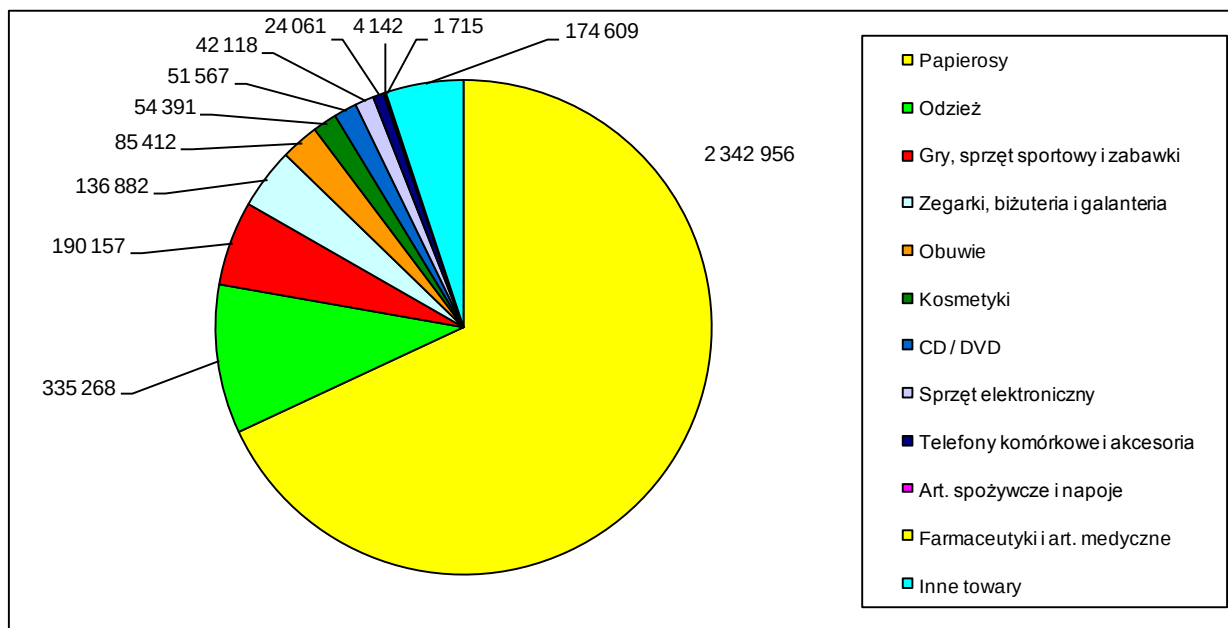
ROK	Ilość przypadków	Ilość towaru	Wartość towaru [EUR]
2009	3 272	2 612 717	39 639 450
2010	3 557	3 443 278	115 372 969
2011	3 844	6 394 572	33 530 530

Zatrzymania towarów uwzględniające ilość zatrzymanych towarów w poszczególnych latach w podziale na kategorie towarowe ilustrują zamieszczone poniżej wykresy.

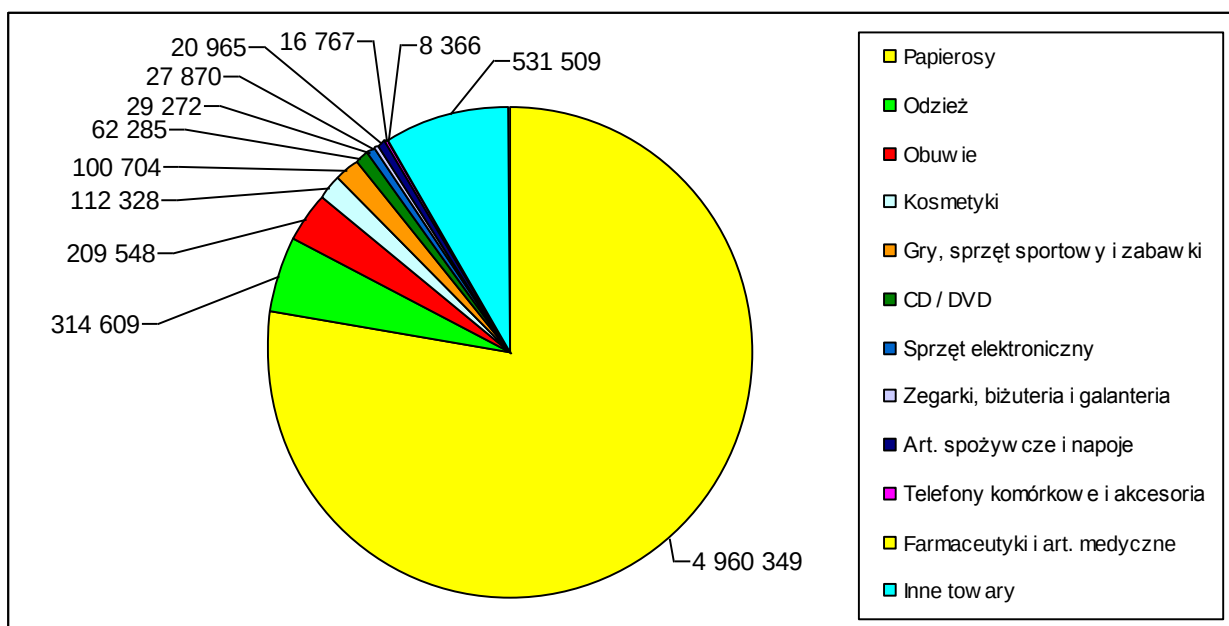
Rok 2009 - 2 612 717 sztuk

Rok 2010 - 3 443 278 sztuk

Rok 2011 - 6 394 572 sztuk

W ramach działań legislacyjno – organizacyjnych prowadzono analizę dokonanych zatrzymań towarów pirackich i podrabianych. Dzięki poczynionym badaniom udało się określić nowe tendencje w obrocie nielegalnymi towarami. Zauważono tu znaczny wzrost ilości małych przesyłek (zawierających towary pirackie i podrabiane) dostarczanych przez firmy kurierskie i pocztę. To natomiast przyczyniło się do rozpoczęcia prac nad specjalną

procedurą, która ma na celu uproszczenie trybu postępowania organów celnych z nielegalnymi towarami przesyłanymi w małych paczkach.

Wobec zauważalnego wzrostu ilości przesyłek, zawierających towary zakupione przez Internet, postanowiono wzmocnić działania organów celnych w obszarze zwalczania tego typu przestępczości.

Ilościowo niewielki odsetek spośród zatrzymanych towarów w latach 2009- 2011 stanowią farmaceutyki. Jednakże z uwagi na to że specyfiki te stanowią realne zagrożenie dla zdrowia i życia ludzkiego, Służba Celną opracowała specjalną metodę postępowania przy wykryciu nielegalnych środków farmaceutycznych. Metoda ta została wypracowana w ramach członkostwa w *Zespole do Spraw Fałszowania i Nielegalnego Obrotu Produktami Lecznicznymi oraz Innymi Sfałszowanymi Produktami Spełniającymi Kryteria Produktu Leczniczego*.¹⁰

Farmaceutyki i inne środki lecznicze naruszające prawa własności intelektualnej zatrzymane przez Służbę Celną w latach 2009 - 2011

	2009	2010	2011
Ilość	10 558	1 715	8 366
Wartość (EURO)	39 145	21 626	89 085

W ramach przygotowań do Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej – EURO 2012 przeprowadzono wiele spotkań roboczych wyższych funkcjonariuszy Służby Celnej. W trakcie tych spotkań opracowano plan przeciwdziałania naruszeniom praw własności intelektualnej. Rozpoczęto także realizację cyklu szkoleń dla funkcjonariuszy celnych z zakresu praktycznych aspektów stosowania prawa oraz rozpoznawania sfałszowanych towarów. Aktywne działania Służby Celnej w tym obszarze doprowadziły do zminimalizowania niepożądanych zjawisk. Łącznie w okresie poprzedzającym EURO 2012 funkcjonariusze celni zatrzymali **61.480 sztuk** towarów pirackich i podrabianych.

¹⁰ Dziennik Urzędowy Ministra Zdrowia z 2010 r., Nr 11, poz. 67.

W wykonaniu zadań zawartych w Unijnym Planie Działań przewidzianych do podjęcia przez organy celne w latach 2009 – 2012 w zakresie zwalczania naruszeń praw własności intelektualnej (*EU Customs Action Plan to Combat IPR Infringements 2009-2012*) polska Służba Celna przystąpiła do realizacji programu *benchmarkingowego*. Uzgodniono, że celem programu będzie wypracowanie efektywnych metod zwalczania naruszeń praw własności intelektualnej występujących w obrocie pocztowym i przesyłkach kurierskich oraz w ruchu pasażerskim (małe ilości towaru). W programie uczestniczyli przedstawiciele administracji celnych Czech, Włoch, Węgier i Polski. Wnioski wynikające z programu zostały przekazane Komisji Europejskiej i posłużyły do prac projektowych przy opracowaniu projektu nowego rozporządzenia unijnego, dotyczącego działań organów celnych skierowanych przeciwko nielegalnym towarom.

W 2009 roku rozpoczęto budowę unijnego systemu informatycznego **COPIS** (*Anti-COunterfffeit and anti-Piracy Information System*). System COPIS będzie umożliwiał każdemu Państwu Członkowskiemu centralne zarządzanie informacją o naruszeniu poczynawszy od złożenia **Wniosku o Ochronę Celną** (*Application for Action AFA*), składanego przez właściciela praw własności intelektualnej, aż do wprowadzenia danych dotyczących wszystkich zatrzymań towarów podejrzanych o naruszenie praw własności intelektualnej (infringements) oraz sporządzanie raportów i analizę danych. Do systemu COPIS wprowadzane będą zarówno krajowe (*National Application for Action NAFA*), jak i wspólnotowe wnioski o ochronę celną (*Community Application for Action CAFA*).

Zadaniem Systemu COPIS będzie m.in:

- administrowanie wymianą informacji pomiędzy kompetentnymi departamentami celnymi krajów członkowskich,
- przetwarzanie danych nadsyłanych przez kraje członkowskie,
- dostarczanie raportów statystycznych,
- umożliwienie komunikacji z innymi systemami.

System COPIS jest budowany w oparciu o doświadczenia krajów członkowskich, użytkujących na poziomie krajowym własne systemy do ochrony praw własności intelektualnej.

W znacznym stopniu do budowy systemu COPIS wykorzystywane są rozwiązania przyjęte w używanym od 2008r. przez polską Służbę Celną systemie VINCI. W ramach rozwoju

systemu VINCI uruchomiono komponent, który pozwolił na uzyskiwanie bezpośredniego dostępu z systemu VINCI do bazy danych Urzędu Patentowego RP.

Wychodząc naprzeciw potrzebom środowisk gospodarczych twórcy systemu wprowadzili wiele ułatwień dla samych właścicieli praw własności intelektualnej. Dzięki niemu możliwe jest m.in.:

- gromadzenie i przetwarzanie informacji przekazywanych przez producentów na temat towarów oryginalnych, jak i podrabianych (np. zdjęcia, opisy),
- możliwość tworzenia punktów kontaktowych do wymiany informacji,
- wprowadzanie i przetwarzanie danych o wszystkich zatrzymaniach nielegalnych artykułów,
- sporządzanie różnorodnych opracowań statystycznych.

Ochrona praw własności intelektualnej została uznana przez Służbę Celną za jedno z najważniejszych zadań. Rzetelne wykonanie tego zadania przyczyni się w znacznym stopniu do ograniczania naruszeń praw własności intelektualnej i umocnienia wiarygodności Polski na forum międzynarodowym.

Prokuratura Generalna

Prokuratura Generalna w prokuraturach apelacyjnych kontynuuje podjęte w 2007 r. analizy akt postępowań przygotowawczych i sądowych, które dotyczą spraw prowadzonych z zakresu naruszające własność intelektualną.

Badaniem objęte zostały przestępstwa określone w przepisach ustaw:

- 1) z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz. U. z 2006 r. Nr 90, poz. 631 z późn. zm.);
- 2) z dnia 30 czerwca 2000 r. - Prawo własności przemysłowej (Dz. U. z 2003 r. Nr 119, poz. 1117, z późn. zm.);
- 3) z dnia 5 lipca 2002 r. o ochronie niektórych usług świadczonych drogą elektroniczną opartych lub polegających na dostępie warunkowym (Dz.U. Nr 126, poz. 1068, z późn. zm.);
- 4) z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji

(Dz. U. z 2003 roku Nr 153, poz. 1503, z późn. zm.);

5) z dnia z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553, z późn. zm.).

Wynika z nich, że w 2011 r. we wszystkich prokuraturach na terenie kraju wszczęto łącznie:

- 1) 3296 spraw, dotyczących czynów zabronionych określonych w ustawie o prawie autorskim i prawach pokrewnych;
- 2) 2693 spraw dotyczących czynów zabronionych określonych w ustawie Prawo własności przemysłowej;
- 3) 127 spraw dotyczących czynów zabronionych określonych w ustawie o ochronie niektórych usług świadczonych drogą elektroniczną opartych lub polegających na dostępie warunkowym;
- 4) 168 spraw dotyczących czynów zabronionych określonych w ustawie o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji,
- 5) 1734 spraw dotyczących czynów zabronionych określonych w Kodeksie karnym.

łącznie wszczęto 8018 spraw wszystkich kategorii.

Wyroki uniewinniające zapadły tylko w 44 sprawach tj. w 2,15 % spraw zakończonych aktami oskarżenia. Ponadto tylko w 42 sprawach (2,05 %) sądy zwróciły je prokuratorom z uwagi na stwierdzone istotne braki w tych postępowaniach.

Z przeprowadzonych analiz wynika, że w wielu przypadkach złożenie wniosku pokrzywdzonego o ściganie karne sprawcy naruszeń praw własności intelektualnej służy jako środek nacisku na sprawcę. Celem, jaki chce zwykle osiągnąć pokrzywdzony, jest zaspokojenie roszczeń finansowych. Przybiera to najczęściej formę ugód przed wszczęciem postępowania sądowego. Po osiągnięciu tego celu w wielu przypadkach wnioski o ściganie są wycofywane przez samych uprawnionych. To natomiast prowadzi do umorzenia prowadzonego postępowania przygotowawczego (brak wniosku o ściganie uprawnionego), a w konsekwencji do sztucznego zaniżania statystyk.¹¹

¹¹ Podobnej oceny sytuacji dokonuje w swoim sprawozdaniu Policja.

Wynikiem czynności organów prowadzących postępowanie przygotowawcze (Policja, Prokuratura) jest skierowanie wobec sprawcy czynu zabronionego aktu oskarżenia do sądu.

Celem badania, przeprowadzonego przez Wydział Statystyki i Analiz Wymiaru Sprawiedliwości Ministerstwa Sprawiedliwości, było przedstawienie analizy orzeczeń wydziałów karnych sądów powszechnych z zakresu praw własności intelektualnej, jak również – celem porównania – pokazanie liczby spraw rozpatrywanych w tym samym okresie w wydziałach cywilnych oraz sposobów ich rozstrzygnięcia.

Dla ukazania jednolitości całego procesu od wykrycia sprawcy, poprzez postawienie mu zarzutów i skierowanie aktu oskarżenia, do rozpatrzenia przez sąd konsekwentnie przyjęto analogiczny do analizy policyjnej i prokuratorskiej zakres przedmiotowy badania, tj. o czyny określone w ustawach o:

- zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (uZNK),
- prawie autorskim i prawach pokrewnych (uPAPP),
- Prawo własności przemysłowej (uPWP),
- ochronie niektórych usług świadczonych drogą elektroniczną (uSUDE),
- Kodeks karny (z art. 278 § 2 i art. 293 § 1) (K.k.).^{12,13}

Egzekwowanie praw własności intelektualnej w świetle spraw karnych

W latach 2009 - 2011 **prawomocnie skazano 7 004 osoby dorosłe** za popełnienie czynów niedozwolonych przeciwko prawom własności intelektualnej. Chodzi tu o prawa określone w ustawach szczególnych (powyżej) oraz Kodeksie karnym. **W roku 2011 skazano 2713 osób dorosłych**, co stanowi 28% trzyletnich skazań. Jest to informacja pozyskana z bazy danych Krajowego Rejestru Karnego i prezentuje skazania **według czynu głównego**.

¹² Dla przejrzystości wykresów oraz tabel, w nawiasach przy nazwach ustaw objętych analizą, umieszczono ich skróty literowe.

¹³ Art. 278 § 2 – przywłaszczenie cudzego programu komputerowego w celu osiągnięcia korzyści majątkowej; Art. 293 § 1 – Paserstwo programu komputerowego.

Należy jednak podkreślić, że przestępstwom przeciwko prawom własności intelektualnej towarzyszą niejednokrotnie inne przestępstwa (zagrożone surowszą karą), co powoduje, że sprawca uwzględniany jest w statystykach, które dotyczą jedynie przestępstw zagrożonych surowszą karą.

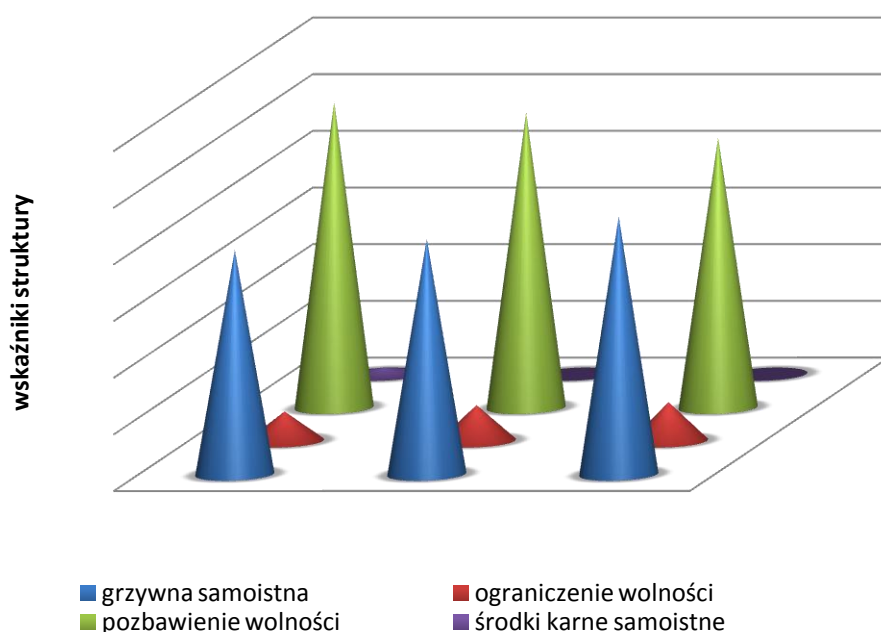
Analizując skazania według wszystkich czynów skalę zjawisko można ocenić wiedząc, że tylko w roku 2011 prawomocnie skazano 3 193 osoby dorosłe za popełnienie omawianych przestępstw, **co stanowi 46% skazań w latach 2009 – 2011** według czynu głównego.

Poniższa analiza danych o prawomocnie skazanych osobach dorosłych opiera się jednak na danych prezentujących skazania według czynu głównego.

Liczba osób dorosłych skazanych prawomocnie utrzymuje się w ostatnich latach na zbliżonym poziomie, jednak należy podkreślić, że relatywnie wzrasta w stosunku do zmniejszającej się liczby skazanych ogółem w Polsce.

Bardzo istotna jest też informacja, że najczęściej orzeka się tak, jak i w latach poprzednich karę pozbawienia wolności i karę grzywny samoistnej, a następnie – ograniczenia wolności (ok. 7%). Należy zwrócić uwagę na fakt, że w ostatnich dwóch latach nie orzeczono kary w postaci środków karnych samoistnych. Struktura skazań według rodzajów w ciągu omawianych lat utrzymuje się w porównywalnych odsetkach.

Wykres 1. Rodzaje wymierzanych kar za przestępstwa popełnione przeciwko prawom własności intelektualnej w latach 2009-2011

W roku 2011 sądy powszechne najczęściej orzekały karę pozbawienia wolności (68,1%) za kradzież programu komputerowego (art. 278 § 2 K. k.).¹⁴ Kolejną wymierzoną karą była kara grzywny samoistnej (22,5%) i kara ograniczenia wolności wymierzona w 9,4% ogólnej liczby osób skazanych za popełnienie tego przestępstwa.

Najmniejszy procent kar pozbawienia wolności został wymierzony w roku 2011 za czyn zabroniony określony w ustawie o ochronie niektórych usług świadczonych drogą elektroniczną. Pozbawienie wolności stanowiło 14,5 % ogółu wymierzonych kar, natomiast grzywna samoistna pozostała 85,5%. Istotne jest jednak to, że relacja ta ulega sukcesywnej poprawie ponieważ w roku 2009 stosunek ten prezentował się następująco 8,1% i 89,7%, a w roku 2010 – 8,8% i 90,4%.

¹⁴ Zob. przypis 13.

Tabela 1. Wskaźniki struktury prawomocnych skazań osób dorosłych (czyn główny)

WYSZCZEGÓLNIENIE	grzywna samoistna	ograniczenie wolności	pozbawienie wolności	środki karne samoistne
	2009			
RAZEM	39,6	5,2	54,0	1,2
Art. 278 § 2 (K.k.)	21,9	4,9	72,1	1,1
Article 293 § 1 (K.k.)	26,3	4,5	67,6	1,7
(uZNK)	50,0	0,0	50,0	0,0
(uPAPP)	38,1	7,2	53,4	1,3
(uPWP)	46,5	5,3	47,4	0,9
(uSUDE)	89,7	0,9	8,1	1,3
	2010			
RAZEM	41,6	6,3	52,1	0,0
Art. 278 § 2 (K.k.)	20,0	9,2	70,8	0,0
Article 293 § 1 (K.k.)	29,2	5,9	64,9	0,0
(uZNK)	50,0	25,0	25,0	0,0
(uPAPP)	38,0	7,9	54,1	0,0
(uPWP)	53,4	4,5	42,0	0,0
(uSUDE)	90,4	0,9	8,8	0,0
	2011			
RAZEM	45,5	6,9	47,6	0,0
Art. 278 § 2 (K.k.)	22,5	9,4	68,1	0,0
Article 293 § 1 (K.k.)	30,0	4,1	65,9	0,0
(uZNK)	50,0	0,0	50,0	0,0
(uPAPP)	37,4	7,2	55,4	0,0
(uPWP)	62,4	6,7	30,9	0,0
(uSUDE)	85,5	0,0	14,5	0,0

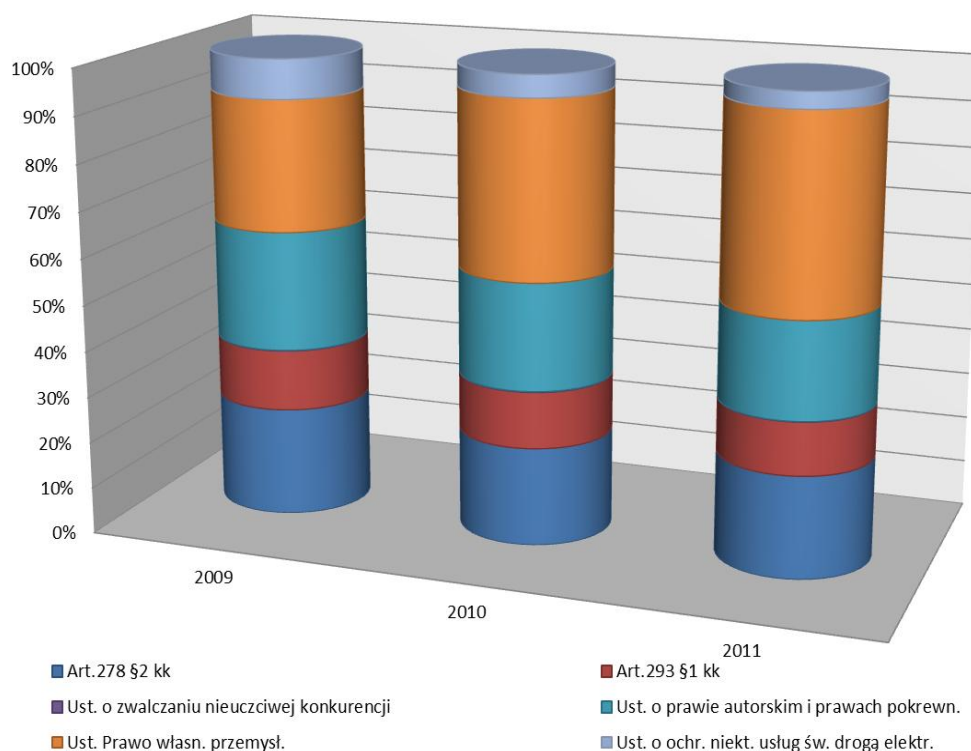
Kontynuując analizę należy zwrócić uwagę na jeden z podstawowych mierników orzecznictwa - średni wymiar kary pozbawienia wolności.

Średnia kara pozbawienia wolności w 2009 roku, obliczona dla wszystkich skazań w Polsce wyniosła 10,4 miesiąca, natomiast w 2011 roku – 10,1 miesiąca. Ważne jest, że średnia kara za przestępstwa z ochrony praw intelektualnych utrzymała się w zbliżonych wysokościach.

Zaostrzenie polityki orzeczniczej przejawia się natomiast zdecydowanym wzrostem średniej kary za przestępstwa z ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji, która w roku 2009 wynosiła 3 miesiące , w roku 2010 – 6 miesięcy, natomiast 12 miesięcy w roku 2011.

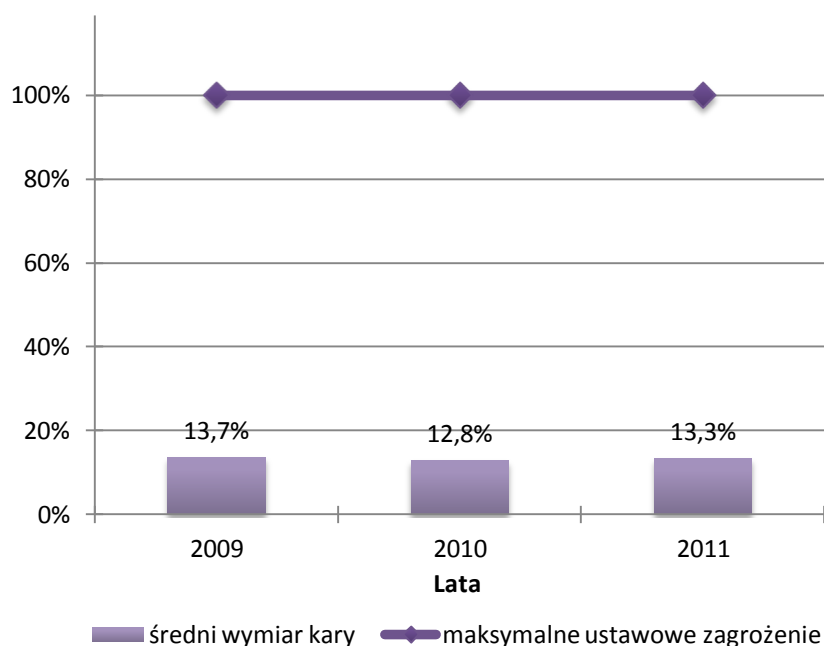
Poniżej przedstawia się udziały skazań za przestępstwa z poszczególnych ustaw według struktury rodzajów kar i według wymiarów kary pozbawienia wolności.

Wykres 2. Prawomocnie skazane osoby dorosłe za wybrane przestępstwa w latach 2009-2011

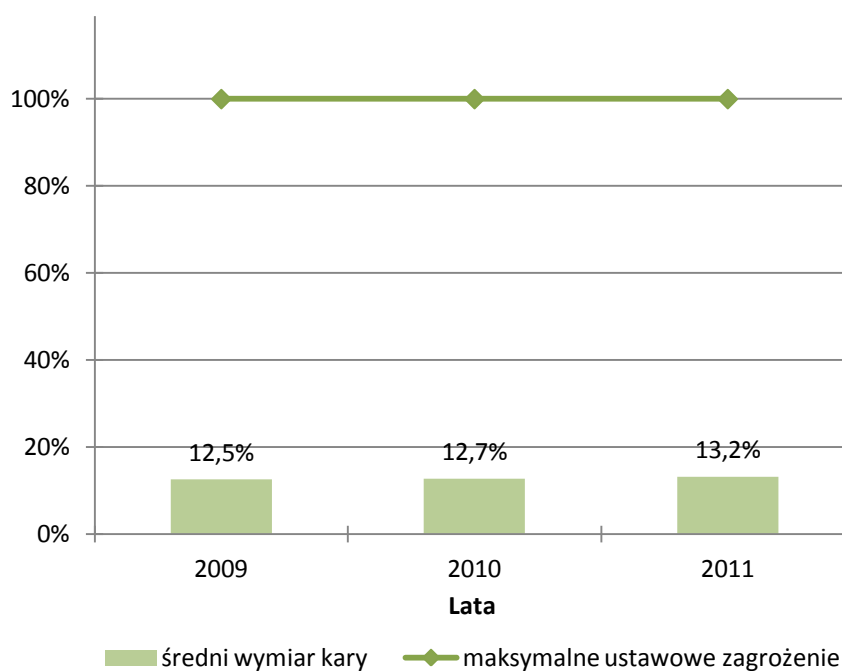

Poniższe wykresy przedstawiają wymiary kar za przestępstwa opisane w omawianych przedmiotowych ustawach szczególnych i artykułach Kodeksu karnego w porównaniu z maksymalnymi zagrożeniami przewidzianymi w ustawach.

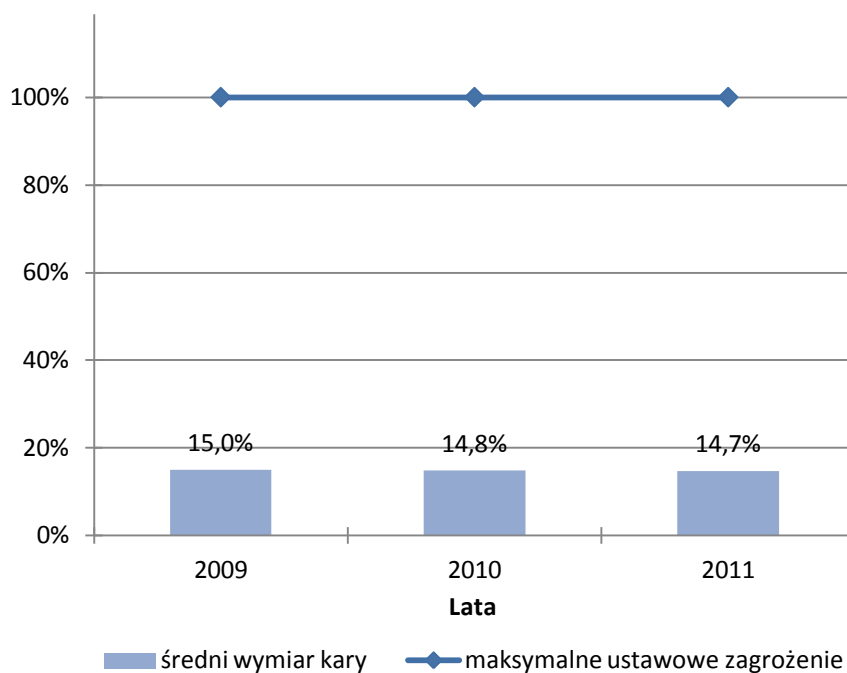
Wykres 3.1 Średnie wymiary kary pozbawienia wolności z art. 278 § 2 K.k. w odniesieniu do rozpiętości kary ustalonej w kodeksie karnym (w procentach do maksymalnej oznaczonej jako 100%)

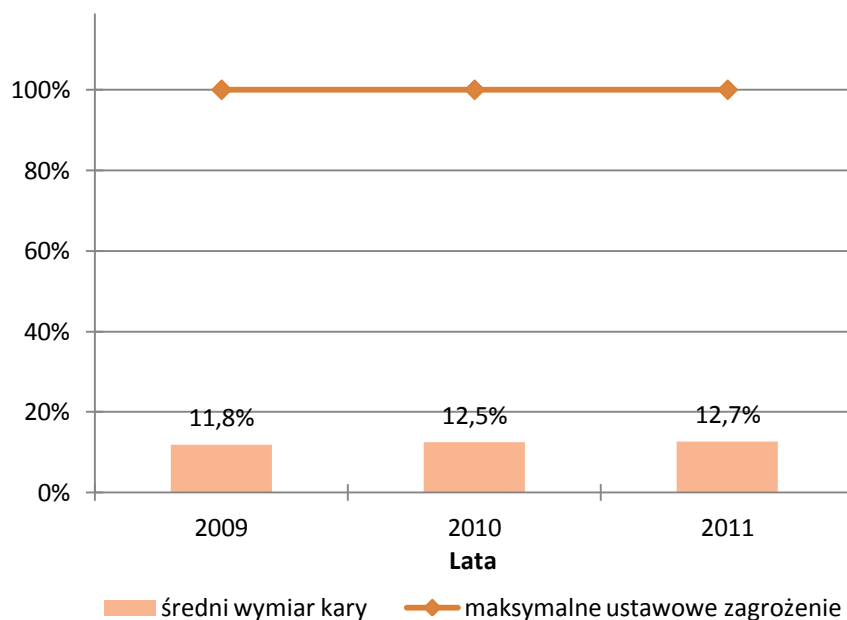
Wykres 3.2 Średnie wymiary kary pozbawienia wolności z art. 293 § 1 K.k. w odniesieniu do rozpiętości kary ustalonej w kodeksie karnym (w procentach do maksymalnej oznaczonej jako 100%)

Wykres 3.3 Średnie wymiary kary pozbawienia wolności z ust. o prawie autorskim w odniesieniu do rozpiętości kary ustalonej w ustawie w procentach do maksymalnej oznaczonej jako 100%)

Wykres 3.4 Średnie wymiary kary pozbawienia wolności z ust. o prawie własności przemysłowej w odniesieniu do rozpiętości kary ustalonej w kodeksie karnym (w procentach do maksymalnej oznaczonej jako 100%)

Wskaźniki dynamiki skazań za poszczególne przestępstwa kształtowały się różnorodnie. Zadawalające jest to, że liczba osób dorosłych prawomocnie skazanych na podstawie ustawy Prawo własności przemysłowej w roku 2011 w stosunku do roku 2009 wzrosła o 5,3%, chociaż w stosunku do roku 2010 spadła o 9,5%.

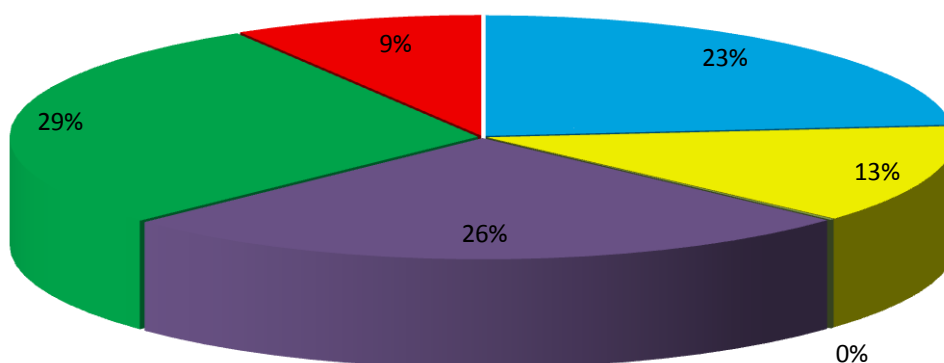
Tabela 2. Wskaźniki dynamiki prawomocnych skazań osób dorosłych

WYSZCZEGÓLNIENIE	2009	2010	2011
w liczbach bezwzględnych			
RAZEM	2 713	2 353	1 938
Art. 278 § 2 (K.k.)	638	500	427
Article 293 § 1 (K.k.)	358	288	220
(uZNK)	4	4	2
(uPAPP)	704	545	404
(uPWP)	775	902	816
(uSUDE)	234	114	69
wskaźniki dynamiki (rok 2009 = 100)			
RAZEM	100,0	86,7	71,4
Art. 278 § 2 (K.k.)	100,0	78,4	66,9
Article 293 § 1 (K.k.)	100,0	80,4	61,5
(uZNK)	100,0	100,0	50,0
(uPAPP)	100,0	77,4	57,4
(uPWP)	100,0	116,4	105,3
(uSUDE)	100,0	48,7	29,5
wskaźniki dynamiki (rok poprzedni = 100)			
RAZEM	100,0	86,7	82,4
Art. 278 § 2 (K.k.)	100,0	78,4	85,4
Article 293 § 1 (K.k.)	100,0	80,4	76,4
(uZNK)	100,0	100,0	50,0
(uPAPP)	100,0	77,4	74,1
(uPWP)	100,0	116,4	90,5
(uSUDE)	100,0	48,7	60,5

Wykres 4. Struktura skazań za poszczególne przestępstwa w latach 2009 – 2011 kształtowała się następująco:

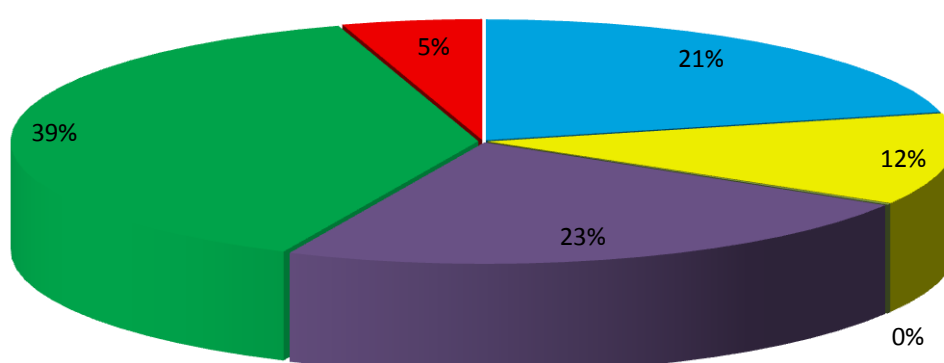
2009

■ Art.278 §2 kk	■ Art.293 §1 kk
■ Ust. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji	■ Ust. o prawie autorskim i prawach pokrewn.
■ Ust. Prawo własn. przemysł.	■ Ust. o ochr. niekt. usług św. drogą elektr.

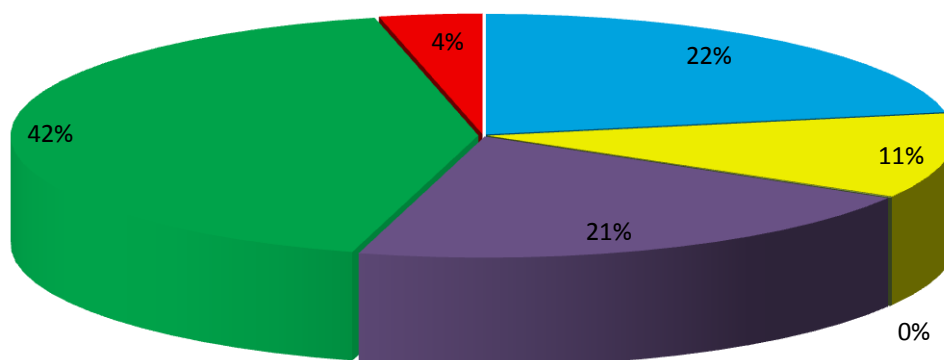
2010

■ Art.278 §2 kk	■ Art.293 §1 kk
■ Ust. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji	■ Ust. o prawie autorskim i prawach pokrewn.
■ Ust. Prawo własn. przemysł.	■ Ust. o ochr. niekt. usług św. drogą elektr.

2011

- Art.278 §2 kk
- Art.293 §1 kk
- Ust. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji
- Ust. o prawie autorskim i prawach pokrewn.
- Ust. Prawo własn. przemysł.
- Ust. o ochr. niekt. usług św. drogą elektr.

W badanym okresie liczba skazań w zakresie ochrony własności intelektualnej zmniejszyła się o 28,6%, przy czym największy spadek został odnotowany wśród skazań z ustawy o ochronie niektórych usług świadczonych drogą elektroniczną – o 70,5% (z 234 w 2009 r. do 69 w 2011 r.). Jedynie liczba skazań z ustawy Prawo własności przemysłowej wzrosła o 5,3%.

Egzekwowanie praw własności intelektualnych w świetle spraw cywilnych

Poza sprawami karnymi rejestruje się również sprawy cywilne o odszkodowanie lub zadośćuczynienie za naruszenie dóbr intelektualnych. Poza wyżej wymienionymi ustawami również ustawa o własności przemysłowej należy do tego zakresu.

W latach 2009 – 2011 w sądach cywilnych było ok. 4763 spraw do załatwienia, przy czym najwyższa była w 2011 roku – 1814. W ciągu omawianych 3 lat liczba załatwionych spraw wzrosła o 20,8%.

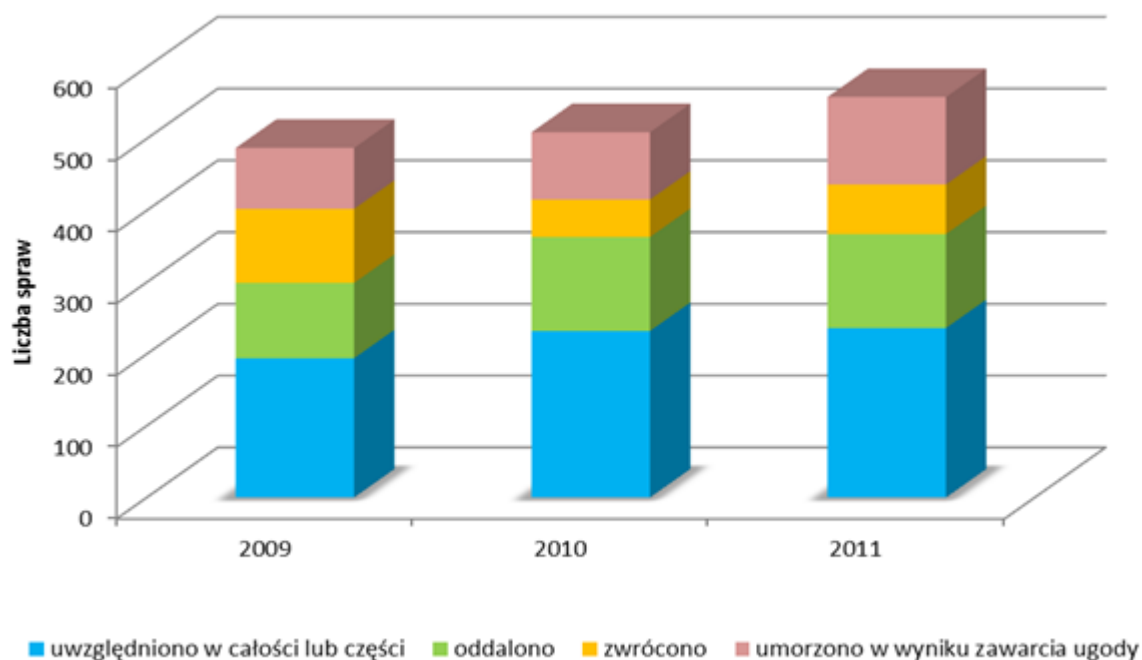
Tabela 3. Wskaźniki struktury

Wyszczególnienie	Sprawy do załatwienia	Załatwiono						
		razem	w tym:				umorzono	
			uwzględniono w całości lub części	oddalono	zwrócono	ogółem	w tym w wyniku zawarcia ugody	
2009								
Sprawy z zakresu:								
Razem:	100,0	53,3	13,8	7,5	7,3	14,1	6,0	
ochrony praw autorskich	100,0	53,2	17,0	6,7	4,3	15,9	7,2	
roszczeń z ustawy Prawo własności przemysłowej	100,0	39,1	13,8	4,6	4,6	9,2	3,4	
nieuczciwej konkurencji	100,0	52,2	11,8	8,7	8,9	10,6	4,5	
z zakr. ochrony znaków towarowych i wzorów użytkowych	100,0	59,5	9,9	8,1	12,3	17,3	6,7	
2010								
Sprawy z zakresu:								
Razem:	100,0	49,4	15,0	8,5	3,4	13,4	6,1	
ochrony praw autorskich	100,0	51,2	16,2	6,7	3,1	15,3	7,0	
roszczeń z ustawy Prawo własności przemysłowej	100,0	42,3	7,2	3,6	6,3	16,2	4,5	
nieuczciwej konkurencji	100,0	50,0	18,0	8,8	3,2	10,6	4,6	
z zakr. ochrony znaków towarowych i wzorów użytkowych	100,0	47,0	10,0	13,5	3,2	14,2	7,8	
2011								
Sprawy z zakresu:								
Razem:	100,0	49,9	13,0	7,2	3,8	15,2	6,7	
ochrony praw autorskich	100,0	55,2	16,3	4,1	4,5	16,1	7,3	
roszczeń z ustawy Prawo własności przemysłowej	100,0	45,3	6,6	6,6	2,8	12,3	5,7	
nieuczciwej konkurencji	100,0	43,9	11,5	7,8	3,2	13,1	5,9	
z zakr. ochrony znaków towarowych i wzorów użytkowych	100,0	53,5	10,5	14,7	3,9	19,4	7,8	

Na podstawie analizy orzecznictwa można stwierdzić, że najwyższe wartości wśród orzeczeń zakończonych odnotowuje się w kategorii zawartych ugód sądowych (6,0-6,7%) oraz oddalenie powództw (7,5-7,2%)- jednak ta ostatnia ma tendencję malejącą.

W latach 2009-2010 równie często zapadały orzeczenia o zasądzeniu w całości lub części (ok. 13,8-15,0%). Prezentują to liczby z powyżej zamieszczonej tablicy i poniżej zamieszczonego wykresu.

Wykres 5. Załatwienia spraw cywilnych z zakresu ochrony dóbr intelektualnych w latach 2009-2011

Reasumując:

W sprawach karnych. Należy podkreślić, że chociaż liczba skazań za popełnianie przestępstw przeciwko prawom własności intelektualnej utrzymuje się na zbliżonym poziomie do lat poprzednich, to udział tej kategorii przestępstw w ogólnej liczbie osób skazanych nieznacznie wzrasta. Wzrasta także procent kar pozbawienia wolności orzekanych za naruszenie przepisów ustawy o ochronie niektórych usług świadczonych drogą elektroniczną.

W sprawach cywilnych. Istotne jest, że w sprawach o odszkodowania lub zadośćuczynienia za naruszanie dóbr intelektualnych około 30% rozstrzygnięć to uwzględnienia roszczenia w całości lub w części. Dodatkowym pozytywnym aspektem dbania o ochronę praw autorskich i praw pokrewnych oraz innych praw własności intelektualnej jest powstanie koncepcji utworzenia w strukturze krajowego sądownictwa powszechnego specjalnych wydziałów rozpatrujących sprawy z zakresu własności intelektualnej.

Trwają w tym przedmiocie ustalenia pomiędzy Ministrem Kultury i Dziedzictwa Narodowego, a Ministerstwem Sprawiedliwości.

Urząd Patentowy

W latach 2009 – 2012 Urząd Patentowy prowadził szeroką akcję edukacyjną upowszechniającą wiedzę z zakresu ochrony własności intelektualnej. Celem tej akcji było podnoszenie kultury społecznej oraz kształtowanie w społeczeństwie odpowiednich postaw takich, jak kreatywność, proinnowacyjność, ochrona własnej twórczości i poszanowanie praw osób trzecich. Organizowane przez Urząd konferencje, seminaria, warsztaty i konkursy, stanowiły istotne forum wymiany doświadczeń, spostrzeżeń oraz dobrych praktyk przyjętych w innych państwach. Ponadto Urząd rozpoczął pracę nad internetową platformą edukacyjnej oraz przygotowywaniem szkoleń *e-learningowych* z zakresu ochrony własności intelektualnej. Był on także organizatorem wystawy plakatów poświęcone tej tematyce oraz konkursów tematycznych na najlepsze prace habilitacyjne, doktorskie, magisterskie i studenckie z zakresu ochrony własności intelektualnej.

W latach 2009 – 2012 Urząd Patentowy wydawał również różnego rodzaju publikacje informacyjno-promocyjne z zakresu ochrony własności intelektualnej adresowane do zróżnicowanych kręgów odbiorców – przedstawicieli biznesu, twórców, młodzieży akademickiej i szkolnej. Wznowiono również wydanie komiksów poświęconych problematyce własności intelektualnej.

W 2009 r. wydano 4 zeszyty edukacyjne z serii „*Ochrona własności przemysłowej*”, zaś w 2010 r. – 6 zeszytów.

Natomiast, w 2010 r. rozpoczęto wydawanie kwartalnika, który jest adresowany do osób i podmiotów zainteresowanych różnorodnymi aspektami funkcjonowania Urzędu i zagadnieniami ochrony własności przemysłowej. Kwartalnik był wydawany również w latach 2011 – 2012.

W latach 2009 – 2012 Urząd Patentowy był organizatorem szeregu konferencji, sympozjów, wystaw, warsztatów, otwartych wykładów czy różnego rodzaju szkoleń.

Wykładowcami na ww. spotkaniach byli znawcy problematyki własności intelektualnej zarówno z kraju jak i z zagranicy.

W 2009 r. Urząd Patentowy zorganizował: 5 konferencji (2 międzynarodowe), 3 międzynarodowe sympozja, seminarium dla rzeczników patentowych, otwarte wykłady popularyzujące problemy ochrony własności przemysłowej oraz spotkanie dla młodzieży szkół ponad gimnazjalnych pt. „Magiczny świat wynalazków”.

W 2010 r. Urząd Patentowy zorganizował: 4 konferencje (2 międzynarodowe), 1 międzynarodowe sympozjum, 2 seminaria (w tym seminarium dla rzeczników patentowych) oraz 3 spotkania warsztatowe.

W 2011 r. Urząd Patentowy zorganizował: 4 konferencje (2 międzynarodowe), 1 międzynarodowe sympozjum, seminarium dla rzeczników patentowych i 2 spotkania warsztatowe. Zorganizował również 2 wystawy poświęcone polskiemu wzornictwu (jedna z nich miała miejsce w Genewie).

W 2012 r. Urząd Patentowy zorganizował: 2 konferencje (1 międzynarodowa), 1 międzynarodowe sympozjum, seminarium dla rzeczników patentowych, 2 otwarte wykłady popularyzujące problemy ochrony własności przemysłowej, 6 szkoleń oraz 9 spotkań konsultacyjno-informacyjnych.

W 2010 r. została zainaugurowana na Uniwersytecie Warszawskim i Uniwersytecie w Lublinie pierwsza edycja podyplomowych studiów z zakresu ochrony własności intelektualnej. Urząd współpracował również z Uniwersytetem Warszawskim, Uniwersytetem Jagiellońskim i Politechniką Świętokrzyską przy opracowaniu koncepcji efektywnej realizacji przez uczelnie obowiązku dokształcania studentów w zakresie ochrony własności intelektualnej, jak również przy przygotowywaniu programów kształcenia i materiałów dydaktycznych. W wyniku tej współpracy, w 2010 r. został wydany podręcznik *„Ochrona własności intelektualnej”*.

W 2012 r. Urząd rozpoczął prace nad internetową platformę edukacyjną oraz szkoleniem *e-learningowym* z zakresu ochrony własności intelektualnej. Platforma stanowić ma internetowe kompendium wiedzy z zakresu ochrony własności intelektualnej, a także zarządzania prawami i transferu technologii.

12 kwietnia 2012 r. ruszyła ogólnopolska kampania społeczna „Legalna Kultura”, nad którą patronat główny i współfinansowanie objęło MKiDN.¹⁵

Głównym celem tej inicjatywy jest promowanie legalnych źródeł kultury oraz edukacja w zakresie ochrony własności intelektualnej. Kampania skierowana jest do wszystkich odbiorców kultury. Zaangażowało się w nią około 20 instytucji publicznych i niepublicznych oraz ponad 40 partnerów medialnych. „Legalną Kulturę” wspierają także najbardziej znani polscy twórcy i artyści (muzycy, aktorzy, kompozytorzy, dziennikarze, reżyserzy). W sumie udział w kampanii wzięło około 60 artystów.

Kampania prowadzona jest w radiu, telewizji, kinach oraz w Internecie. Na stronie „Legalnej Kultury” można znaleźć bazę legalnych źródeł.¹⁶ To zbiór odesłań do portali internetowych, na których legalnie udostępniane są utwory (odpłatnie lub nieodpłatnie).

Są to serwisy, dzięki którym można ściągać lub oglądać filmy; słuchać muzyki; korzystać z audiobooków i e-booków; uzyskiwać dostęp do artykułów prasowych; wirtualnie zwiedzać muzea i galerie; eksplorować zdigitalizowane zasoby archiwalne. Bazę, o której mowa, tworzą wspólnie z „Legalną Kulturą” sami internauci. Zgromadzono już ponad 150 źródeł, a liczba ta cały czas rośnie.

Na potrzeby kampanii zostały wyprodukowane specjalne broszury z odpowiedziami na podstawowe pytania dotyczące korzystania ze źródeł kultury w internecie.

Na www.legalnakultura.pl została przygotowana również specjalna oferta dla nauczycieli.

Po rejestracji mogą oni uzyskać dostęp do materiałów edukacyjnych. Są tam między innymi scenariusze lekcji z wykorzystaniem legalnych źródeł oraz wyżej wspomniane broszury.

Za pośrednictwem strony internetowej „Legalnej Kultury” internauci mogą również zadać pytanie prawnikowi. Działania edukacyjne „Legalnej Kultury” polegają także na organizowaniu warsztatów oraz konferencji.

Obecnie co czwarty Polak deklaruje już znajomość marki „Legalna Kultura”. Spośród tych którzy zetknęli się z kampanią, aż 71 proc. badanych (badana próba n=1000) pozytywnie

¹⁵ Strona główna kampanii: <http://legalnakultura.pl/pl>.

¹⁶ <http://www.legalnakultura.pl/pl/legalne-zrodla>.

ocenia jej ideę. Największą akceptację – aż 86 proc. ankietowanych – „Legalna Kultura” uzyskała w podgrupie najmłodszych respondentów: 15- 18 lat.

Przed rozpoczęciem kampanii 14 proc. badanych deklarowało, że w ich przekonaniu ściąganie filmowych i muzycznych plików z nielegalnych źródeł jest działaniem „fair”.

Po 7 miesiącach liczba ta spadła do 10 proc., a w grupie respondentów, którzy mieli styczność z projektem – do 9 proc.

Co więcej, ściąganie tego rodzaju materiałów na własny komputer w lutym jedynie 31 proc. respondentów określiło mianem „kradzieży”. W październiku było to już 36 proc., a wśród respondentów znających projekt – aż 46 proc.¹⁷

Podsumowanie

Prawa własności intelektualnej odgrywają gospodarce i kulturze szczególną rolę oddziałując na wiele jej składowych części, które są podstawą funkcjonowania nowoczesnych społeczeństw. W gospodarce opartej na wiedzy ten kapitał jest kluczową kwestią w podejmowaniu codziennych decyzji gospodarczych. Nowe utwory artystyczne, produkty, wzory i znaki towarowe oraz projekty pojawiają się codziennie na rynku i są wynikiem nieustającej innowacyjności i kreatywności ludzkiej.

Polska administracja rządowa kontynuuje zadania z lat ubiegłych zmierzające do zapewniania wysokiego poziomu respektowania praw własności intelektualnej. Występujące problemy związane z przestępczością przeciwko prawom własności intelektualnej są ustawicznie otoczone głęboką troską Rządu Polski i pozostają jednym z jego priorytetów.

Nowym, dużym wyzwaniem dla Polski była organizacja Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej UEFA EURO 2012. Turniej poprzedziły liczne spotkania eksperckie, międzynarodowa wymiana doświadczeń, jak i szkolenia służb porządku publicznego w zakresie ścigania naruszeń praw własności intelektualnej. Opracowano, a następnie zrealizowano wszystkie działania określone w specjalnym dokumencie „Działania i procedury”, który został opracowany w ramach Komitetu Ochrony Praw – celowo powołanym sztabie ekspertów z różnych dziedzin. Konieczność ścisłej współpracy podczas mistrzostw wszystkich

¹⁷ Wg badania zleconego przez Fundację „Legalna Kultura”.

zaangażowanych jednostek państwowych pozwoliła na całkowite wywiązanie się z gwarancji przyjętych przez Polskę wobec organizatora.

Z przedstawionych analiz poszczególnych organów i służb państwowych wynika, że poziom egzekwowania praw własności intelektualnej można ocenić wysoko.

Istotny jest widocznie widoczny trend zaostrzania odpowiedzialności karnej zachodzący w orzecznictwie. Pomimo utrzymującej się na zbliżonym poziomie liczby skazań za popełnianie przestępstw z przeciwko prawom własności intelektualnej, udział tej kategorii przestępstw w ogólnej liczbie osób skazanych wzrasta. Wzrasta także procent orzekanych kar pozbawienia wolności.

MINISTER KULTURY
I DZIEDZICTWA NARODOWEGO

Bogdan Zdrojewski